

УДК 784.071.2:378.016

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-18>

Оксана СМЕТАНА,

orcid.org/0000-0003-1680-6976

старший викладач кафедри естрадної музики

Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету

(Рівне, Україна) oksanasmetana36@gmail.com

Софія ОМЕЛЬЧУК,

orcid.org/0009-0003-7157-0887

студентка IV курсу

Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету

(Рівне, Україна) omelchuk.sofia@gmail.com

ВОКАЛЬНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕСТРАДНИХ СПІВАКІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ КОНЦЕРТНО-ТВОРЧОГО ПРОЄКТУВАННЯ

Проектування сьогодні проникає в усі життєві явища, процеси, сфери життєдіяльності суспільства та стає унікальним способом забезпечення співтворчості. У змісті даної статті розкрито процес формування активної позиції та творчої мотивації в отриманні додаткових знань через вектор концертно-творчого проектування естрадних співаків. В статті проаналізовано процес впровадження проектної діяльності у музичний освітній простір. Такий процес охоплює освітні системи різного рівня, педагогічні технології, планування та контроль розвитку музичного закладу освіти.

Метою нашого дослідження є розкриття сутності поняття «концертно-творча проектна діяльність», яка виступає найважливішою складовою музично-педагогічного формату. Неузгодженість підходів до структурування концертно-творчого проектування студента, майбутнього естрадного співака підтверджує актуальність дослідження даної проблеми у сучасній музичній педагогіці. Відповідно, у даній статті ми проаналізуємо алгоритм концертного проектування, як складної інтегрованої особистісної моделі творчої реалізації естрадного співака.

Музична діяльність проектного характеру формує у студентів дослідницькі вміння, пізнавальний інтерес, креативне вирішення творчих завдань та різних видів музичної діяльності. Проектний мистецький напрямок в освітньому просторі, на нашу думку, генерує розвиток особистості співака естрадного жанру у форматі мотиваційних, емоційних й аксіологічних компонентів, що є своєрідним “пусковим” механізмом у різних видах концертно-творчої діяльності виконавця. Активна участь у концертно-творчій проектній діяльності призводить до набуття комунікативного досвіду, художнього та міжособистісного спілкування, допомагає долати психологічні бар’єри в процесі спільної творчості, налагоджувати контакти з аудиторією, розв’язувати проблеми та завдання з перспективою на майбутню самостійну діяльність, сприяти розвитку емоційно-інтелектуальної сфери особистості. Концертно-проектна діяльність – найважливіша частина творчої роботи естрадного виконавця, вона є логічним завершенням всіх репетиційних і педагогічних процесів.

***Ключові слова:** проектна діяльність, концертно-творче проектування, музична діяльність, майбутній естрадний співак, художня проєкція естрадного напряму, естрадні твори.*

Oksana SMETANA,

orcid.org/0000-0003-1680-6976

Senior lecturer at the Department of Pop Singing

Institute of Arts Rivne State Humanitarian University

(Rivne, Ukraine) oksanasmetana36@gmail.com

Sofia OMELCHUK,

orcid.org/0009-0003-7157-0887

student of the 4th year

Institute of Arts Rivne State Humanitarian University

(Rivne, Ukraine) omelchuk.sofia@gmail.com

VOCAL TRAINING OF FUTURE POP SINGERS THROUGH THE PRISM OF CONCERT AND CREATIVE DESIGN

Designing is now penetrating all phenomena, processes and spheres of life in society. It is becoming a unique way of ensuring co-creation. This article reveals the process of forming an active position and motivation in obtaining additional knowledge through the vector of concert and creative design of pop singers. It also analyses the introduction process of project-based activities in the music education space. Such a process encompasses educational systems at various levels, pedagogical technologies, and the planning and control of the development of a music education institution.

Our research aims to reveal the essence of the concert and creative project activity concept, which is the most significant component of the music and pedagogical format. The inconsistency of approaches to structuring the concert and creative design of a student – a future pop singer – confirms the relevance of researching this problem in contemporary music pedagogy. Accordingly, in this article, we will analyse the algorithm of concert design as a complex integrated personal model of the pop singer's creative realisation.

Project-based musical activities develop students' cognitive interest, research skills, and creative problem-solving skills in various musical activities. In our opinion, the project-based artistic direction in the educational space generates the development of the pop singer's personality in the format of motivational, emotional, and axiological components that is a kind of "trigger" mechanism in various kinds of concert and creative activities. Active participation in concert and creative project-based activities leads to communication experience and artistic and interpersonal communication acquisition. It helps to overcome psychological barriers in the process of joint creativity, establish contacts with the audience, and solve problems and tasks with a view to future independent activity. It also promotes the development of the emotional and intellectual sphere of the individual. Concert and project activity is the most significant part of the creative work of a pop performer and the logical conclusion of all rehearsal and pedagogical processes.

Key words: *project, concert and creative design, musical activity, future pop singer, artistic projection of pop direction, pop works.*

Постановка проблеми. Реалізація сучасної освітньої стратегії Рівненського державного гуманітарного університету передбачає впровадження в навчальний процес практико-орієнтованої моделі підготовки студентів. Це пов'язано з потребою суспільства в конкурентоспроможних і компетентних спеціалістах, здатних до постійного особистісного розвитку, швидкої адаптації до змін ринку та інтегрованого вирішення нестандартних фахових ситуацій. Навчальний процес має бути спрямований на набуття майбутніми естрадними співаками професійних та практико-орієнтованих навичок, які допоможуть моделювати майбутню діяльність. У розвинутих країнах економічну вигоду від художньої освіти молоді зрозуміли давно, адже саме творча особистість здатна розвивати суспільство (наприклад: японське суспільство обирає керівників своїх держав з обов'язковим урахуванням їх музично-естетичного розвитку та рівня їх творчої майстерності у власному виконанні).

У сучасному освітньому середовищі музична інформація досить часто подається поверхнево, без глибоких аналітичних осмислень, доступних фахових тлумачень, низький рівень музичного виконавства нерідко приписується видатним композиторам, які створили шедеври світової музичної культури, що заплутує молодь у музичному просторі, завдаючи шкоди музичній освіті. З цією метою, надзвичайного значення набуває впровадження нових форм і методів навчання, використання інноваційних освітніх

технологій, зокрема, арт-проектних технологій навчання.

Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці. Навчальне проектування – це форма перспективного планування діяльності студента, яка спрямовує в музичний простір навчальні прагнення, завдання викладача, що впливають із освітньої програми, створення нових засобів розкриття творчої індивідуальності. (Плахотнюк, 2009: 141–145). Технологія і спрямованість використання методики навчального проектування на сучасному етапі розвитку музичної педагогіки, на нашу думку, зможе забезпечити, певною мірою, динаміку розкриття музично-творчих здібностей студента:

- самостійний пошук шляхів досягнення мети та реалізації творчого задуму;
- адаптація власних сил у поєднанні з мотивованим бажанням;
- застосування набутих знань та вмінь на практиці, в пізнавальних освітніх проектах, створенні концертів та музичних кліпів, синглів, відео.

Аналіз досліджень. Проектна діяльність – це одна з найперспективніших складових сучасного освітнього процесу, оскільки формує важливі життєві компетенції, емоційно-естетичний досвід та самооцінку, які у 21 столітті були встановлені радою Європи як основні полікультурні, мовленнєві, інформаційні та соціальні фактори розвитку. Етимологія поняття «проектна технологія навчання» розглядалась вченими різних країн у багатьох дослідженнях та публікаціях.

Серед зарубіжних вчених, які описали алгоритм проектування та маркетингу у сфері культури та мистецтва: Ф. Кольбер, Ж. Нантель, С. Білодо, Дж. Деніс (Кольбер та ін., 2004), серед вітчизняних – О. Литвиненко (Литвиненко, 2012), Т. Мантула (Мантула, 2008), Н. Плахотнюк (Плахотнюк, 2009), Г. Кравченко (Кравченко, 2012), О. Горбенко (Горбенко, 2011), М. Поплавський (Поплавський, 2019).

«Проектну технологію навчання» науковці розглядають як фактор, який сприяє оволодінню студентами навичками самоосвіти, набуття методологічних знань (Плахотнюк, 2009, Кравченко, 2012); як засіб формування основних мистецьких компетенцій (Поплавський, 2019, Горбенко, 2011); формування інтелектуального та наукового тезаурусу (Сисоєва, 2012).

Дослідники Н. Плахотнюк (Плахотнюк, 2009), О. Литвиненко (Литвиненко, 2012), Т. Мантула (Мантула, 2008), Ф. Кольбер (Кольбер та ін., 2004), М. Поплавський (Поплавський, 2019), О. Горбенко (Горбенко, 2011) проаналізували та визначили, що використання мистецьких проектних технологій у навчальному процесі урізноманітнює музично-педагогічну діяльність, збагачує життєвий та соціальний досвід студентів, дає можливість віднайти свій творчий імідж. Проблема проектної діяльності достатньо широко висвітлена у педагогічній царині, натомість, потребує більшого висвітлення та доопрацювання у вокальній підготовці студентів, майбутніх фахівців естрадного жанру.

Мета статті. Визначити сутність і послідовність етапів мистецького проектування, проаналізувати закономірності мистецько-проектної діяльності у вокальній підготовці майбутніх естрадних співаків.

Виклад основного матеріалу. Проект, як явище суспільного життя, пронизав усі сфери людської творчості, утворивши сьогодні більш загальну категорію – проектну культуру. Основою будь-якої художньої концепції – є проектна ідея, як базова професійна здатність, взаємозв'язок мисленнєвих процесів, спрямованих на виявлення важливих музичних орієнтирів і формотворчих факторів, проектування образів майбутніх поп-об'єктів.

Художня проекція естрадного напрямку – це діяльність, що здійснюється в музичному полі, сформованому, по-перше – вокальними засобами, словом, формою, образами; з іншого – з візуальними образами (сценічна культура, творчий образ, звук, відео-ефекти, інсталяції, графіка). Шкала вищевказаних засобів сформувалася в результаті узагальнення досвіду роботи багатьох професій-

них виконавців. Саме вона встановила відповідні вимоги, які характеризують відмінність сучасного мистецького проекту від вокально-художньої творчості минулого. Ці відмінності існують у характері та складнощах розв'язуваних завдань, музично-технічному забезпеченні, взаємовідносинах співака-дизайнера та ринком музичної продукції. Самостійне здобуття знань, їх систематизація в умовах швидкозмінного інформаційного поля, уміння побачити проблему та прийняти рішення відбуваються саме через метод проектів. Будь-яка музична ініціатива в рамках мистецького стратегічного процесу починається з проекту, і на думку М. Поплавського «стає не лише результатом оригінального плану, а й унікальною сукупністю скоординованих дій студента, спрямованих на досягнення естетико-художньої мети». (Поплавський, 2019: 248–254).

Проект (від лат. *projectus* – кинутий уперед) – це продуманий план дій, задум, намір. Натомість, творчий проект – це той, який передбачає вільний, особливо нетрадиційний, підхід до отримання результатів, реалізації мети, художньої ідеї, музичної версії концерту, тощо. Тому технологія художнього проекту базується, в основному, на самостійності, оптимізації індивідуальної музичної діяльності, ефективності, поєднує комплекс творчих і проблемних методів проектування. (Бусел, 2005: 1152).

У проектній діяльності, яка організовується в процесі музичного навчання майбутніх естрадних співаків необхідно розрізнити чотири етапи:

1. Алгоритм плану навчального музичного проекту – створення музичного портфолію, яке формує послідовність естрадних творів, різних за характером, жанрами та стилями. Музичне портфолію визначає та охоплює декілька напрямків, розділів, відповідно до яких відбираються твори та формується тема проекту. Нотна папка об'єднує тематичні та змістові блоки, зокрема, різноманітні музичні твори можуть бути підібрані за тематично-змістовим спрямуванням.

2. Підготовчий – ознайомлення студентів з основними вимогами до створення художнього проекту, оцінювання вимог до публічної музичної презентації, концерту, мистецького заходу, тощо. Дослідження та відбір музичних творів, їх формування відповідно до визначеної мети та художньо-проектного завдання.

3. Практично-виконавчий етап – це робота над художнім проектом, опрацювання музичних джерел національною та оригінальною мовами, формулювання тематичних та літературних вставок, вибудовування послідовності творів на тлі контр-

астування звукових образних характеристик, аналіз візуального ряду кожного твору, оновлення образу щодо музичного твору (кавер-версія), опрацювання сценічної культури, вивчення рухів та техніки адаптованої хореографії, підсумок хронометражу кожного твору (синглу). Концертно-творчий проєкт потребує детальної підготовки за допомогою комп'ютерних та електронних носіїв, для інтернет-проєктів важливо оптимізувати усі технічні засоби.

4. Заключний – відбувається мистецька презентація, тематичний концерт, мистецьке портфоліо і оцінювання даного заходу.

Будь-який мистецький проєкт активує його мета:

– навчальна: поглибити знання майбутнього естрадного співака у форматі творчості сучасних вітчизняних та зарубіжних композиторів, сформувати диференційований особистісний підхід до творів різних стилів.

– розвивальна: оптимізувати творче мислення, музичну компетентність, світогляд, спостережливість, увагу, сформувати навички аналізу музичних творів, стильового оформлення, використання різноманітних вокальних прийомів (тванг, мікст, субтон, белтінг, йодль, штробас) у форматі інтерпретації стилістичних особливостей кожного твору.

– виховна: спроектувати фахове сприйняття музичного мистецтва глобального світу, сформувати навички накопичення особистого художньо-естетичного досвіду, накопичити емоції та почуття ставлення до художніх цінностей.

Однією з форм навчального проєктування є концертний або конкурсний проєкт. У концертному проєкті важливо встановити його перспективу і художнє спрямування, проаналізувати хронометраж звучання як кожного музичного твору, так і проєкту в цілому. Якою б не була форма концертного проєкту, між вокальним і естрадним творами, контрастними за темповимірами та характером, завжди має бути внутрішній взаємозв'язок. У сюжетному концертному проєкті це може бути досягнуто за допомогою сценарію, а в позасюжетних проєктах естетико-зв'язкову функцію може створити продуманий конферансьє. Репліки, вербальні інтермедії ведучого можуть забезпечити основні переходи, пов'язати несумісні номери, що може підготувати глядача до сприйняття кожного концертного виступу.

При складанні концертного проєкту слід керуватися такими принципами:

1) вибудовувати послідовність вокально-естрадних творів за зростанням динамічного навантаження та характерності;

2) концертний проєкт повинен об'єднувати декілька музично-динамічних вершин, з яких найпотужнішою та найвиразнішою має стати остання;

3) більш складні для сприйняття слухачем твори мають звучати у першій половині проєкту, а популярні та доступні – у фінальних частинах;

4) послідовність естрадних творів у концертному проєкті може формуватися за принципом контрасту.

Підбір студентом контрастних вокально-естрадних творів, форматування концертного проєкту за жанровими, стилістичними характеристиками стимулюють креативність, збагачують творчий тезаурус та практичний досвід естрадних виконавців. До прикладу, на кафедрі естрадної музики Рівненського державного гуманітарного широко впроваджуються на заняттях дисципліни «Естрадний вокал» різноманітні форми монотематичних, стилістичних, музично-просвітницьких творчих проєктів, які демонструють нові форми нерегламентованої поліфункціональної діяльності студентів. Зокрема, створення музичних відео-проєктів і тиражування їх на платформах Instagram, YouTube («Грушечка», «На фоні Париж», «Де ти була?», «Намалюю», «Думи мої», участь студентів, співаків естрадного жанру у теле-шоу проєкті «Х – фактор», талант-шоу «Співають всі»). При створенні музичних відео-проєктів на заняттях естрадного вокалу, студенти створюють нові форми творів, змінюють їх звучання у вигляді кавер-версій, аранжувань та власних мелізмів, скет-імпровізацій, музично-комп'ютерного оформлення.

Висновки. У наш час мистецький проєкт являє собою досить розвинену і надзвичайно насичену музично-смысловими відтінками сферу культурного життя суспільства. Естрадний співак у сучасному музичному просторі орієнтується та візуалізує власне оточення через слухове та зорове сприйняття. Образне осмислення та презентація власної музичної діяльності через різноманітні форми проєктної ілюстрації потужно активізують творчий потенціал сучасного естрадного співака. Даний вид діяльності через призму концертно-творчого проєктування стає вагомим методом самореалізації майбутніх естрадних співаків й практично актуалізує яскраві грані вокально-естрадного виконавства, «...впливає на інші види культурних процесів...органічно впливається в барвисту цілісну картину світосприйняття сучасного, здебільшого, синтетичного» (Поплавський, 2019: 251).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
2. Горбенко О. Метод проєктів у процесі музично-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики. *Наукові записки. Серія: Педагогічна наука*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. Випуск 97. С. 89–93.
3. Кравченко Г. Ю. Проєктний підхід у системі підвищення кваліфікації керівників навчальних закладів. Модернізація післядипломної педагогічної освіти. *Науково-практичний журнал «Імідж сучасного педагога»*. Полтава: ТОВ «АСМП», 2012. № 10. С. 13–16.
4. Литвиненко О. В. Професійно-педагогічне проєктування навчального процесу у ВНЗ / *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 22. С. 43–48.
5. Мантула Т. І. Проєктна технологія: теорія і практика: метод. посіб. Кіровоград: ПОЛІМЕД-Сервіс, 2008. 150 с.
6. Маркетинг у сфері культури і мистецтв / Кольбер Ф. та ін / пер. з англ. Яринича С., за наук. редакцією Безгіна І. Львів: Кальварія, 2004. 240 с.
7. Плахотнюк Н. П. Педагогічне проєктування як спосіб реалізації інноваційної педагогічної діяльності / *Вісник Житомир, держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2009. № 44. С. 141–145.
8. Поплавський М. М. Мистецький проєкт: дискурс художньої культури поч. нового тисячоліття (у точці перетину – crossover point). *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ, 2019. № 1. С. 248–254.
9. Сисоєва С. О. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження: наук. видання. НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих, МОН. Маріупольський держ. гум. ун-т. К.: Видавничий Дім «ЕКМО», 2012. 362 с.

REFERENCES

1. Busel V. T. (ed.), 2005. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv, Irpin: Perun [in Ukrainian].
2. Horbenko O. V., 2011. Metod proektiv u protsesi muzychno-vykonavskoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky [The method of projects in the process of musical performance training of a future music teacher]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedagogichni nauky*, no. 97, pp. 89–93 [in Ukrainian].
3. Kravchenko H. Yu., 2012. Proiektnyi pidkhid u systemi pidvyshchennia kvalifikatsii kerivnykiv navchalnykh zakladiv. Modernizatsiia pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity [Project approach in the system of improving the qualifications of heads of educational institutions. Modernization of postgraduate pedagogical education]. *Naukovo-praktychnyi zhurnal "Imidzh suchasnoho pedahoha"*. Poltava: TOV "ASMP", no. 10 (129), pp. 13–16 [in Ukrainian].
4. Kolber F., Nantel Zh., Bilodo S., Rich, and Dzh. Denis, 2004. Marketynh u sferi kultury i mystetstv [Marketing in the field of culture and arts]. Lviv [in Ukrainian].
5. Lytvynenko O. V., 2012. Profesiino-pedahohichne proiektuvannia navchalnoho protsesu u VNZ [Professional and pedagogical projection of the educational process at the university]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*, no. 22, pp. 43–48 [in Ukrainian].
6. Mantula T. I., 2008. Proektna tekhnolohiia: teoriia i praktyka: metod. posib [Project technology: theory and practice: methodical manual]. Kirovohrad: POLIMED-Servis [in Ukrainian].
7. Plakhotniuk N. P., 2009. Pedahohichne proiektuvannia yak sposib realizatsii innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti [Pedagogical projection as a way of implementing innovative pedagogical activity]. *Visnyk Zhytomyr, derzh. un-tu im. I. Franka*, no. 44, pp. 141–145 [in Ukrainian].
8. Poplavskiy M. M., 2019. Mystetskyi proiekt: dyskurs khudozhnoi kultury poch. novoho tysiacholittia (u tochti peretynu – crossover point) [Art project: discourse of artistic culture beginning of the new millennium (at the crossover point)]. *Visnyk natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, no. 1, pp. 248–254 [in Ukrainian].
9. Sysoieva S. O., 2012. Problemy neperervnoi profesiinoi osvity: tezaurus naukovoho doslidzhennia: nauk. Vydannia [Problems of continuing professional education: thesaurus of scientific research: science. edition]. K.: Vydavnychiy Dim "EKMO" [in Ukrainian].